

**Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Кафедра криміналістики, судових експертиз та поліграфології**

**Національний центр судових експертиз при
Міністерстві юстиції Республіки Молдова
Одеський науково-дослідний інститут судових
експертиз Міністерства юстиції України**

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«ЕКСПЕРТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА НАЦІОНАЛЬНА ПРАКТИКА»

27 листопада 2025 року, місто Одеса

**EXPERT SUPPORT IN THE INVESTIGATION OF
ORGANIZED CRIME:
INTERNATIONAL EXPERIENCE AND NATIONAL
PRACTICE**

**Proceedings of the International Scientific and Practical
Conference**

27 November 2025

*Odesa
2025*

*Рекомендовано до друку рішенням кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології НУ«ОЮА» (протокол № 9 від 24 листопада 2025 року)
Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради ОНДІСЕ (протокол №9 від 1 грудня 2025 року)*

Експертне забезпечення розслідування організованої злочинності: міжнародний досвід та національна практика: збірник матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. м. Одеса, 27 листоп. 2025 р. / [орг. комітет: С. Ківалов, М. Аракелян, О. Катаррага, Д. Кішко, Д. Колодін, А. Колодіна, Л. Аркуша та ін.]; Нац. ун-т Одеськ. юрид. акад. кафедра криміналістики, суд. експертиз та поліграф.; Нац. центр суд. експерт. при Міністер. юстиц. Респуб. Молдова; Одеськ. Наук.-дослідн. ін-т суд. експер. Міністер. юстиції України. Одеса: НУ «ОЮА», 2025. 450 с.

У збірнику викладено матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Експертне забезпечення розслідування організованої злочинності: міжнародний досвід та національна практика», в якій взяло участь понад 100 науковців і практиків з України та інших держав Європи. Представлено актуальні дослідження обговорень таких наукових і практичних проблем, як: експертне забезпечення протидії окремим видам організованої злочинності; використання спеціальних знань та експертне забезпечення розслідування організованої злочинності в умовах збройного конфлікту; міжнародна співпраця у сфері експертного забезпечення протидії організованої злочинності: досвід та практика; інформаційне забезпечення правоохоронних органів у боротьбі з організованою злочинною діяльністю; інноваційні технології та сучасні методи розслідування у протидії організованій злочинності; кримінально-правові, кримінально-процесуальні та кримінологічні проблеми забезпечення протидії організованій злочинності.

Висловлюємо вдячність усім авторам за активну участь, якісний науковий матеріал та високий рівень академічної доброчесності.

Матеріали викладені в авторській редакції.

Відповідальність за зміст, наукову новизну, коректність цитування та достовірність фактичного матеріалу несуть автори.

© НУ «Одеська юридична академія», 2025
© Автори статей, 2025

*Recommended for publication by the decision of the Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology NU «OLA» (Pr. 9, November 24, 2025)
Recommended for publication by the decision of the Academic Council of ONDISE (Pr. 9, December 1, 2025)*

Expert Support in the Investigation of Organized Crime: International Experience and National Practice: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Odesa, 27 November 2025) / [Organizing Committee: S. Kivalov, M. Arakelyan, O. Cataraga, D. Kishko, D. Kolodin, A. Kolodina, L. Arkusha et al.]; National University «Odesa Law Academy», Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology; National Centre of Judicial Expertise of the Ministry of Justice of the Republic of Moldova; Odesa Scientific Research Institute of Forensic Examinations of the Ministry of Justice of Ukraine. Odesa:NU«OLA», 2025. 450 p.

The Proceedings contain papers presented at the International Scientific and Practical Conference «Expert Support in the Investigation of Organized Crime: International Experience and National Practice», which brought together over 100 scholars and practitioners from Ukraine and other European countries. The materials address urgent scientific and practical issues, such as expert support for combating specific types of organized crime; the use of specialized knowledge and expert support for investigating organized crime during armed conflict; international cooperation in forensic support for combating organized crime; information support for law enforcement in countering organized criminal activity; innovative technologies and modern investigative methods; and criminal law, criminal procedure, and criminological issues in ensuring effective counteraction to organized crime.

We express our sincere gratitude to all authors for their active participation, high-quality academic contributions, and strong adherence to academic integrity.

The materials are published in the authors' original versions.

Authors bear responsibility for the content, scientific novelty, accuracy of citations, and reliability of factual information.

© National University «Odesa Law Academy», 2025
© Authors of articles, 2025

Олександра СТАУРСЬКА

«КІБЕРНАРКОКАРТЕЛЬ» ЯК ОКРЕМИЙ РІЗНОВИД СУБ'ЄКТА ОРГАНІЗОВАНОЇ
ЗЛОЧИННОСТІ: КРИМІНАЛІСТИЧНИЙ АСПЕКТ.....412

Оксана СТЕПАНЕНКО

РОЛЬ ЕКСПЕРТИЗ У ДОКАЗУВАННІ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА: НАЦІОНАЛЬНА
ПРАКТИКА.....417

Олександр ТОРБАС

ОСОБЛИВОСТІ ЗАТРИМАННЯ УПОВНОВАЖЕНОЮ СЛУЖБОВОЮ ОСОБОЮ
ВІДПОВІДНО ДО КПК УКРАЇНИ.....421

Павло ФАЛІНСЬКИЙ

ТЕХНІКО-КРИМІНАЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ПІД ЧАС
ПРОВЕДЕННЯ ОБШУКУ, ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ.....425

Олена ЦІЛЬМАК

ПСИХОЛОГІЧНА ОЦІНКА ПОКАЗАНЬ СВІДКІВ І ПОТЕРПІЛИХ ПІД ЧАС
РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ ВЧИНЕНИХ ОРГАНІЗОВАНИМИ ЗЛОЧИННИМИ
ГРУПАМИ.....429

Сергій ЧУМАК

ПІДГОТОВКА ДО ПРИЗНАЧЕННЯ ЕКСПЕРТИЗ ПРИ ВЧИНЕНІ ЗЛОЧИНІВ НА РИНКУ
ПШЕНИЦІ.....433

Вікторія ШЕРШЕНЬКОВА

ЗАПОБІГАННЯ ВІЙСЬКОВИМ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ В
УКРАЇНІ.....437

Denys SHYLIN

EINSTELLUNG DES STRAFVERFAHRENS WEGEN EINER STRAFTAT, WENN DER
BESCHULDIGTE AUFLAGEN ODER WEISUNGEN GEMÄß DER STRAFPROZESSORDNUNG
DER BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND ERFÜLLT.....441

Руслан ЯЦКЕВИЧ

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ ОЗНАК
ЗЛОЧИННОЇ СПІЛЬНОТИ У КОНТЕКСТІ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОГО
ДОКУМЕНТУВАННЯ ТА ПОДАЛЬШОГО ДОКАЗУВАННЯ445

Чумак Сергій

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології

Національного університету «Одеська юридична академія»,

м. Одеса, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0486-1890>

електронна адреса: sergey25100104@gmail.com

ПІДГОТОВКА ДО ПРИЗНАЧЕННЯ ЕКСПЕРТИЗ ПРИ ВЧИНЕНІ ЗЛОЧИНІВ НА РИНКУ ПШЕНИЦІ

У тезах розглянуто особливості тактики підготовки об'єктів експертного дослідження при вчиненні злочинів на ринку пшениці. Визначені об'єктивні та суб'єктивні умови що впливають на визначення класності та якості пшениці. Визначені основні види експертиз, поетапні дії слідчого по відбору об'єкту дослідження та його порівняльних зразків, а також види документів якості та обліку пшениці необхідних для надання експерту.

Ключові слова: судові експертизи, об'єкт дослідження, порівняльні зразки, речові докази.

Chumak Serhiy

*Candidate of Law, Associate Professor of the Department of Criminology, Forensic
Examinations and Polygraphology,*

National University «Odesa Law Academy», Odesa, Ukraine

PREPARATION FOR THE APPOINTMENT OF EXPERTISE IN THE COMMITMENT OF CRIMES ON THE WHEAT MARKET

The theses consider the specifics of the tactics of preparing objects of expert research when committing crimes in the wheat market. Objective and subjective conditions that influence the determination of the grade and quality of wheat are determined. The main types of examinations, the investigator's step-by-step actions for selecting the object of research and its comparative samples, as well as the types of wheat quality and accounting documents required to be provided to the expert, are determined.

Keywords: forensic examinations, object of research, comparative samples, physical evidence.

Судові експертизи відіграють одну із вагоміших ролей по розкриттю та розслідуванню злочинів, в тому числі і при розслідуванні організованої злочинної діяльності.

Злочинна діяльність з кожним роком розширює сфери свого впливу не тільки на злочини, пов'язані з контрабандою, торгівлею людьми, незаконним обігом наркотиків а також на виробництво, розробку та переробку різних копалин, харчових продуктів – особливо пшениці та інших. Злочинні угруповання в останні роки змінили стратегію і тактику своїх злочинних дій. Якщо в 90-х роках головним аргументом злочину була зброя, то сьогодні це підrobка документів, підписів, завідомо безпідставна зміна сортності та якості товарів.

Виходячи з викладеного, для викриття злочинців та збирання доказів їх злочинної діяльності, в більшості випадків неможливо без своєчасного та належного призначення та проведення окремих судових експертиз.

Разом з тим, успіх будь якої експертизи залежить в першу чергу від придатності певного об'єкта для експертного дослідження, своєчасного визначення самого об'єкта експертного дослідження, галузі спеціальних знань та визначення виду експертизи. Призначенню експертизи передують кропітка робота слідчого по виявленню, фіксації, вилученню та слідчому огляду об'єкта експертного дослідження, а також належного процесуального оформлення всього руху речового доказу від моменту виявлення до отримання об'єкта експертного дослідження експертом.

Враховуючи, що згідно п.2.ст.107 КПК України експерт не має права з власної ініціативи збирати матеріали для проведення експертизи – обов'язок збирання необхідних матеріалів для проведення експертизи, згідно п.1 ст. 107 КПК України лежить на учасниках справи і тому на слідчому лежить основний тягар по збиранню матеріалів для експертного дослідження.

Зупинимось на торгівлі пшеницею. В Україні за роки самостійності створено стійкий ринок торгівлі пшеницею. Торгівлею пшениці займаються великі українські та міжнародні агрохолдинги, а також дрібні компанії та зернотрейдери, більшість з яких фактично через підставні фірми орендують землю та вирощують агропродукцію. Фактично, агрохолдинги та зернотрейдери створюють цінову політику зерна. Таке положення дає можливість маніпулювати цінами на пшеницю. Пшениця завжди була і залишається найбільш розповсюдженою сільгосппродукцією як серед українських аграріїв так і в цілому в світі. Незважаючи на постійну дискусію відносно економічної вигоди вирощування пшениці, якісна пшениця завжди має належну ціну та попит на неї не знижується як в межах держави та і на зовнішньому ринку

Згідно Державному стандарту України пшениця класифікується за класами: м'які сорти пшениці діляться на чотири класи якості, а тверді на п'ять класів. В залежності від класу пшениці встановлюється її ціна.

Класність пшениці залежить від багатьох показників її якості; склоподібність, засміченість, вологість, вміст клейковини, вміст білка та інше.

Вказані показники фіксуються на кожному етапі переміщення пшениці, починаючи з моменту обмолоту, терміну зберігання, кожного перевезення до моменту переробки пшениці в борошно. Для отримання незаконного прибутку,

злочинці підробляють документи або навмисно вносять неправдиву інформацію, до відповідних актів контролю якості зерна, карток аналізу зерна та реєстрів маси зерна, що дає можливість приховувати фактичну цінність пшениці. Так, при державній закупівлі пшениці документально оформляється її висока якість, а постачається зерно значно меншого класу. При вивозі пшениці за кордон навпаки, високоякісне зерно оформляється як низькосортне, або фуражне, що дає можливість зменшити оподаткування та митний збір, а також вивезти кількість зерна більшою ніж передбачено квотами.

Вказані злочинні зловживання у великих масштабах можливі тільки завдяки налагодженим злочинним схемам. Збирання доказової інформації, розкриття та розслідування злочинів, пов'язаних з пшеницею надто складне у зв'язку з розривом в часі, просторі та багатоетапності збереження, транспортування та доробки.

Одним з ключових доказів злочинних дій, є висновок експерта, по встановленню якості та класності пшениці на певному етапі її перевезення, зберігання, доробки та переробки. Відбір пшениці, як об'єкта дослідження, так і порівняльних її зразків необхідно проводити з одночасним вилученням відповідних актів якості та актів доробки відносно конкретної партії зерна. Вилучені акти якості та акти доробки зерна необхідно обов'язково надавати експерту, який буде досліджувати пшеницю. При підозрі на підробку документів призначати почеркознавчу та документально-технічну експертизи, відносно реквізитів документів, відбитків печаток та штампів. Підготовка до призначення експертиз необхідних для розкриття злочинів, пов'язаних з ринком пшениці, має складний і специфічний характер.

По-перше, це сама пшениця, як об'єкт дослідження на кожному етапі, починаючи зі способу збирання, перевезення, зберігання, очищення, доробки та переробки змінює свою якість під впливом технічних засобів під час збирання, очистки та доробки, так і від впливу зовнішніх умов: вологість, шкідливі жуки, наприклад хлібний жук (чорний жук – кузька). Тому відбір пшениці потрібно робити на тому етапі, на якому неправомірно змінена якість.

По-друге, це різноманіття документації на кожному етапі обробки пшениці: реєстри, товарно-транспортні накладні, акти очищення, доробки та інші. Відбирання пшениці як об'єкта дослідження, порівняльних зразків пшениці, а також документації для експертного дослідження необхідно в короткий термін з належним процесуальним оформленням. Як порівняльні зразки пшениці важливо використовувати проби зерна, що відбираються на певних етапах переробки.

Практика Харківського НДІСЕ свідчить, що судово-біологічні дослідження зерна пшениці дають можливість виявленню комплексу ознак для ідентифікації порівняльних об'єктів. Один із вагомих ознак це травмування зерна, властивість яка значною мірою індивідуалізує зернову масу пшениці, що підтверджує

необхідність надавати експерту матеріали де було б видно спосіб та засіб обробки зерна.

Ефективність підготовки об'єктів дослідження – пшениці, документації залежить від взаємодії з державними інспекціями з контролю якості сільськогосподарської продукції та оперативними підрозділами.

Перелік використаних джерел:

1. *Про судову експертизу* : Закон України від 25.02.1994. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 28. Ст. 232.
2. *Кримінальний процесуальний кодекс України* : Закон України від 13.04.2012. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 9–10, № 11–12, № 13. Ст. 88.
3. Наказ ДП «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» (ДП «УкрНДНЦ») від 01.07.2020 № 144 (чинний з 01.09.2021).